

Udskriftsdato: 15. december 2025

KEN nr 9793 af 25/09/2018 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sager nr. 2018-80-0141, 01045, 0156 og 0158

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2018-80-0141, 0145, 0156 og 0158

Pressenævnets kendelse i sager nr. 2018-80-0141, 01045, 0156 og 0158

FORSKERforum får kritik for forvansket redigering og ingen forelæggelse

FORSKERforum bragte et uddrag af en klimaforskers artikel bragt i et andet medie. I sammenhæng hermed bragte FORSKERforum en replik fra en anden klimaforsker. Pressenævnet fandt, at der ved FORSKERforums forkortelser og redigering er sket en forvanskning af hovedindholdet af klimaforskerens artikel. Nævnet lagde vægt på, at FORSKERforum blandt andet har bortredigeret klimaforskerens argumentation for, at der blandt klimaforskere er 97 procent konsensus om, at mennesket i et eller andet omfang bidrager til opvarmningen, samt klimaforskerens argumenter for, at hans fagartikler hører til blandt den omtalte 97 procent-gruppe. Pressenævnet fandt således, at FORSKERforum har overskredet de vide rammer for redigering og udtalte kritik. Nævnet udtalte også kritik af, at FORSKERforum ikke havde forelagt en anden klimaforskers skadelige og krænkende udsagn for klimaforskeren.

[Klager] har klaget til Pressenævnet over artiklerne *"Pressenævnet: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'"*, *"De 97 procent – en ubestemt klima-konsensus"* og *"Misinformation for de 97 procents konsensus"* bragt den 1. juni 2018 i FORSKERforum nr. 315, juni-august 2018 samt artiklerne *"PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes klima-skeptiker"* og *"Klimafejde: [Klager] kræver erstatning af FORSKERforum"* bragt henholdsvis den 1. og 6. juni 2018 på hjemmesiden forskeren.dk, fordi han mener, at god presseskik er tilsidesat.

Sagerne 2018-80-0141, 2018-80-0145, 2018-80-0156 og 2018-80-0158 er behandlet samlet i denne kendelse.

[Klager] har klaget over, at de påklagede artikler indeholder krænkende og ukorrekte oplysninger om ham, og at oplysningerne ikke blev forelagt ham inden offentliggørelsen. Han har derudover klaget over, at FORSKERforums gengivelse af Pressenævnets kendelser af 6. februar og 22. maj 2018 (sag nr. 2017-80-0032 og 2018-80-0102) er misvisende. Han har endelig klaget over FORSKERforums redigering.

1 Sagsfremstilling

Forløb forud for de påklagede artikler

[Klager] klagede den 9. oktober 2017 til Pressenævnet over FORSKERforums artikel *"Forvreden fremstilling af klimaproblem"* bragt den 28. september 2017. Pressenævnet tog stilling til klagen i Pressenævnets kendelse af 6. februar 2018 i sag nr. 2017-80-0032. Nævnet udtalte kritik af manglende forelæggelse og pålagde FORSKERforum at bringe et resumé af nævnets kendelse, hvilket FORSKERforum bragte den 22. februar 2018 i FORSKERforum nr. 312, marts 2018.

I Pressenævnets begrundelse i kendelse af 6. februar 2018 hedder det blandt andet:

"[...]

God presseskik

Korrekt information og forelæggelse

[Klager] har klaget over, at artiklen *"Forvreden fremstilling af klimaproblem"* indeholder krænkende og forkerte oplysninger om ham uden at forelægge disse forud for offentliggørelsen.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Det fremgår yderligere, at oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Derudover skal angreb og svar, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde. Det gælder i særlig grad krænkende eller skadelige udsagn, jf. punkt A. 1, A. 3 og A. 4.

Følgende udsagn fremgik af den påklagede artikel:

"Artiklen spurgte til orkaners sammenhæng med de globale klimaforandringer, men klimainteresserede ved, at der indlejret i den problematik ligger spørgsmålet om, hvorvidt klimaforandringerne er menneskeskabt - hvilket 97 pct. af klimaforskerne er enige i - og dermed også, om der kan/skal gøres noget ved det problem. Det var også centralt i orkan-debatten i USA. Her påstår klimaskeptikere, at orkaner ikke er et produkt eller er forværret af menneskeskabt global opvarmning. "

FORSKERforum har under sagens behandling i Pressenævnet anført følgende om [Klager]:

"Han studerer klimaet i sol-perspektiv, og hans konklusion er kendt: Der er overdreven fokus på (den menneskeskabte) opvarmning af kloden, for solens naturkraft kan have en dominerende rolle i disse års temperaturstigninger. "

Derudover har [Klager] henvist Kristeligt Dagblads artikel *"Er klimaforskningen den nye inkquisition?"* bragt den 9. oktober 2017, hvor følgende fremgik:

"Endnu en gang blev han miskrediteret som klimaforsker, fordi han ikke "fulgte partilinjen", men sagde det, hans egen forskning viser: At de voldsomme orkaner for nylig - og voldsomme orkaner i det hele taget - ikke er et resultat af eller et bevis på de generelle klimaforandringer. "

På baggrund af ovenstående, og eftersom [Klager] ikke over for Pressenævnet har bestridt, at hans forskningsresultater kan betragtes at tilhøre et mindretal af klimaforskere, lægger Pressenævnet til grund, at oplysningen herom ikke er ukorrekt.

- Udsagnene *"klimaskeptiker"* og *"rumforsker"*

[Klager] har klaget over udsagnene *"klimaskeptiker"* og *"rumforsker"* og har anført, at han korrekt betegnes som klimaforsker.

Pressenævnet finder, at de påklagede udsagn, hvor [Klager] betegnes som *"klimaskeptiker"* og *"rumforsker"* klart fremstår som FORSKERforums og kilden [Forsker A]s vurderinger af [Klager]. Pressenævnet udtaler ikke kritik af FORSKERforum for at bringe vurderingerne uden først at forelægge disse for

[Klager]. Nævnet har lagt vægt på, at [Klager] siden 2013 har været ansat som seniorforsker på Dansk Rumforskningsinstitut (DTU Space), og at Kristeligt Dagblads kommentar om, at [Klager] ikke kunne betegnes som ”*klimaskeptiker*”, var medtaget i den påklagede artikel.

Nævnet udtaler således ikke kritik i forhold til udsagnene ”*klimaskeptiker*” og ”*rumforsker*”.

[Udklip af afsnittet ”[Forsker A]s udsagn”, hvor Pressenævnet udtalte kritik af manglende forelæggelse af kritiske udsagn]

- *Udsagn vedrørende ”de tre procent klimabenægtere”*

[Klager] har anført, at den omstændighed, at den påklagede artikel er bragt i sammenhæng med tidsskriftets forsideartikel og de to artikler om klimaforandringer (på side 16 og 17), betyder, at læseren vil få opfattelse af, at han må tilhøre ”en gennemført uredelig tre procent gruppe af »klimabenægtere«”, der bedriver ”*dårlig, fiflet videnskab, behæftet med fejl og ofte en afspejling af forfatterens (politiske) ideologi*”, fordi han er hovedkilde i Kristeligt Dagblads artikel.

Af tidsskriftets forsideartikel ”*Konsensus: ’De 97 procent’*” fremgik blandt andet:

”Ikke overraskende stod der to fronter med klimaforskere på den ene side og klima-benægtere på den anden – og til de sidste hører præsident Trumps stab.

[...]

”Problemet er, at det foregives, at man stiller uenige videnskabsfolk over for hinanden med lige gyldige vurderinger. Men 95-97 pct. af klimaforskerne mener altså, at en stor del af klimaforandringerne er menneskeskabte. Og så er det jo helt skævt at give de 3 pct. samme vægtning. Dermed tror almindelige mennesker, at der er stor uenighed om klimaforskere om spørgsmålet – og dermed at klimaforandringer måske ikke er menneskeskabte...”, *siger professor og klimaforsker [Forsker A]*.

[...] Og derfor bør forskerverdenen og medierne tage disse 95-97 pct. alvorligt”, siger [Forsker A] som kommentar til den amerikanske hurricane-debat og til et dansk eksempel på en forvreden historie, som FORSKERforum har forelagt hende. ”

På side 16 fremgik det herefter af artiklen ”*KONSENSUS: 97 pct. klimaforskere enige*”:

”Nu viser et supplerende studie af de tre procent klimabenægtende forskningsartikler tilmed, at de er udtryk for dårlig, fiflet videnskab, behæftet med fejl og ofte en afspejling af forfatterens (politiske) ideologi. Det konstaterer den amerikanske klimaforsker [Forsker B]s forskerhold, som har gennemgået 38 skeptiske artikler fra det seneste årti [...]”

Af den påklagede artikel ”*Forvreden fremstilling af klimaproblem*” (bragt på side 18-19) fremgik indledningsvis følgende:

”Det er eksempel på en helt forvreden forsidehistorie, når Kristeligt Dagblad konkluderer, at ’forskere er uenige’, ved at sætte vurderinger fra en rumforsker, der er kendt klimaskeptiker, over for en meteorolog, som er ekspert i klima,” siger professor og klimaforsker [Forsker A]. [Forsker A] kommenterer Kristeligt Dagblads forsideartikel ”Forskere uenige: Er orkanerne vores egen skyld?” (12. sept.). ”

Det fremgår af ovenstående, at der hersker uenighed blandt klimaforskere i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt klimaforandringer er menneskeskabte eller ej. I artiklerne bringes der udsagn fra kilder, der er kritiske over for det omtalte mindretal af klimaforskere. Kilden [Forsker A] retter derudover kritik mod Kristeligt Dagsblads artikel *"Forskere uenige: Er orkanerne vores egen skyld?"*. Hendes kritik går især på, at Kristeligt Dagblad ikke gav læseren et retvisende billede af, at uenigheden blandt klimaforskere udgør 97 procent over for tre procent.

Pressenævnet bemærker, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at afvise at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de indholdsmæssige krav til den bragte information iagttages.

Pressenævnet finder, at FORSKERforum ikke har tilsidesat de vide rammer for redigering ved at bringe den påklagede artikel i sammenhæng med forsideartiklen og de øvrige artikler om klimaforandringer. Pressenævnet finder heller ikke grundlag for at kritisere, at FORSKERforum har bragt vurderinger fra henholdsvis kilden [Forsker A] og den amerikanske klimaforsker [Forsker B]s forskerhold, da det klart fremgår for læseren, hvem kilderne er, og hvad de er citeret for. Pressenævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at FORSKERforum forelagde kritikken af Kristeligt Dagblads artikel for Kristeligt Dagblad, og at dagbladets kommentarer til kritikken blev bragt i sammenhæng. Nævnet har også lagt vægt på, at det ikke er bestridt af [Klager], at hans forskningsresultater kan betragtes at tilhøre et mindretal af klimaforskere. "

[Klager] anmodede den 28. februar 2018 Pressenævnet om at genoptage behandlingen af sag nr. 2017-80-0032 (nævnets kendelse af 6. februar 2018, der delvist gengivet ovenfor). Pressenævnet traf afgørelse i genoptagelsessagen (sag nr. 2017-80-0102) ved kendelse af 22. maj 2018, hvoraf det blandt andet hedder:

"3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

[...]

På baggrund af [Klager]s klage af 9. oktober 2017 lagde Pressenævnet i kendelse af 6. februar 2018 til grund, at det ikke er ukorrekt, at hans forskningsresultater kan betragtes at tilhøre et mindretal af klimaforskere.

I forhold til udsagnet "klimaskeptiker" bemærkes det, at Pressenævnet i kendelsen af 6. februar 2018 ikke tog stilling til, hvad udsagnet konkret dækker over. Pressenævnet fastslog derimod, at det i den påklagede artikel klart fremstod som FORSKERforum og kilden [Forsker A]s vurderinger at betegne [Klager] som "klimaskeptiker", hvilket nævnet ikke udtalte kritik af.

Pressenævnet har ikke mulighed for at tage stilling til, om [Klager]s forskningsresultater kan betragtes som tilhørende et mindretal af klimaforskere. Nævnet har heller ikke mulighed for at tage stilling til, hvordan udsagnet "klimaskeptiker" konkret skal defineres, herunder hvordan udsagnet bør eller kan anvendes i en konkret faglig sammenhæng og i den forbindelse, om [Klager] med rette kan betegnes som "klimaskeptiker".

[Klager] har i sin anmodning om genoptagelse konkret bestridt, at han tilhører et mindretal af klimaforskere. Til støtte herfor har han indsendt ”nye oplysninger” vedrørende den videnskabelige ”undersøgelse af 11.944 klimaartikler i perioden 1991-2011 af [Forsker C] og medarbejdere”.

Nævnet bemærker i den henseende, at oplysningerne ikke betragtes som ”nye” i den forstand, at de først er blevet tilgængelige/offentlige *efter* nævnets kendelse i februar 2018. Den senere fremkomst af oplysningerne synes ikke at skyldes et for [Klager]s undskyldeligt forhold.

Pressenævnet finder, at det ikke har afgørende betydning for udfaldet af Pressenævnets kendelse af 6. februar 2018, om [Klager] ud fra sin beskrivelse af sin forskningsmæssige baggrund og forskningsresultater kan betragtes som tilhørende et mindretal af klimaforskere eller ej.

Nævnet bemærker i den forbindelse, at det blandt andet fremstod klart for læserne, at FORSKERforum bragte citater og vurderinger fra henholdsvis kilden [Forsker A] og den amerikanske klimaforsker [Forsker B]s forskerhold.

Da [Klager] hverken har påvist væsentlige sagsbehandlingsfejl eller er fremkommet med nye faktiske oplysninger, som har betydning for sagens afgørelse, afslås anmodningen om genoptagelse.

Behandlingen af sagen genoptages derfor ikke. ”

De påklagede artikler

FORSKERforum bragte den 1. juni 2018 på hjemmesiden forskeren.dk artiklen ”*PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes klimaskeptiker*”, der vedrørte Pressenævnet kendelser af 6. februar 2018 og 22. maj 2018. Af artiklen fremgik blandt andet:

”Det lykkedes ikke DTU-rumforsker [Klager] at bruge PRESSENÆVNET til at lukke ned for FORSKERforums kritiske klima-journalistik. [Klager] klagede for anden gang over, at FORSKERforum angav som en kendsgerning, at 97 procent af verdens klimaforskere er enige om, at klimaforandringerne er menneskeskabte. Og han ville ikke karakteriseres som ”klimaskeptiker” og ”blandt de 3 procent”, fordi udtrykkene ”*ikke har nogen anerkendt definition*”:

Men *PRESSENÆVNET* afviser [Klager]s klage, så FORSKERforum må gerne kalde [Klager] for ”klimaskeptiker”, fordi det klart fremgår som FORSKERforums vurdering, og fordi [Klager] ikke har kunnet bestride, at han faktisk tilhører dette mindretal af klimaforskere - underforstået, at karakteristikken altså har karakter af noget faktisk (SE PRESSENÆVNETS AFGØRELSE) [Teksten ”SE PRESSENÆVNETS AFGØRELSE” var fremhævet med blå skrift og var et link til Pressenævnets kendelse af 22. maj 2018 i sag nr. 2018-80-0102: [Klager] mod FORSKERforum, *Pressenævnet*].

[...]

Men [Klager] fik afvist sin klage over, at FORSKERforum kaldte ham for ”klimaskeptiker”, og det førte så til anke/klage nr. to.

[...]

Samtidig fik [Klager] også trykt en artikel i WEEKENDAVISEN, der - uden at nævne vendettaen mod FORSKERforum - såede tvivl om 97 procents konsensus'en blandt klimaforskerne: *"Det bliver sjældent uddybet, hvordan man er nået frem til de 97 pct.s konsensus"* (WEEKENDAVISENS videnskabstillæg Ideer 26.4). [Klager] angreb en verdenskendt amerikanskgruppe, der forsker i videnskabskommunikation.

I det nye nummer af FORSKERforum trykkes en bidsk replik fra den angrebne forskergruppe. [Forsker C] kalder [Klager]s tilgang og fremstilling for misinformation: [Klager] tilhører politiske grupperinger, der forsøger at sprede usikkerhed om fakta om klimaets tilstand. [Forsker C] antyder, at [Klager] måske ikke er "klima-skeptiker", men måske ligefrem "klimabenægter": *"Benægterne er kendetegnet ved at de ignorerer videnskabsfundets samlede resultater, og de bruger 'falske eksperter' til at så tvivl om konsensus'en..."* (SE [Klager] kontra [Forsker C]) [Teksten "SE [Klager] kontra [Forsker C]" var fremhævet med blå skrift og var et link til side 26-27 i FORSKERforum nr. 315, juni-august 2018, Pressenævnet]. "

I medlemsbladet FORSKERforum nr. 315, juni-august 2018, der udkom den 1. juni 2018, bragte FORSKERforum på side 5 artiklen *"Pressenævnet: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'"*. Øverst var der indsat en rød boks med teksten *"SCIENCE-WARS', strid om klimavidenskab"*. Af selve artiklen fremgår det:

"FORSKERforum må gerne kalde DTU-solforsker [Klager] for "klimaskeptiker" og "blandt de 3 pct.", fordi det klart fremgår som FORSKERforums vurdering, og fordi [Klager] ikke har kunnet bestride, at han tilhører dette mindretal af klimaforskere.

[I midten af artiklen var indsat et nærbillede af [Klager], Pressenævnet]

Det har Pressenævnet netop afgjort på [Klager]s klage. [Klager] havde for det første henvist til, at udtrykket "klimaskeptiker" ikke har nogen entydig definition, og for det andet til, at han ikke mener, at hans forskningsresultater kan betragtes som tilhørende et mindretal af klimaforskere. Nævnet tager ikke stilling til disse to udsagn, men henholder sig til, at "det ikke er ukorrekt, at hans forskningsresultater kan betragtes som at tilhøre et mindretal af klimaforskere", og det er altså den vurdering, som FORSKERforum kan sammenfatte i karakteristikken "klimaskeptiker". "

På side 26 (i vestre side) i samme udgave af FORSKERforum bragte FORSKERforum et uddrag af [Klager]s artikel *"Konsensus og tro"* bragt i Weekendavisen den 26. april 2018. Uddraget er en forkortet udgave af [Klager]s oprindelige artikel og fik af FORSKERforum overskriften *"De 97 procent – en ubestemt klima-konsensus"*. Underrubrikken til uddraget lød:

"Uddrag af [KLAGE]: *Konsensus og tro* (Weekendavisen 26. 4). "

[Klager]s oprindelige artikel *"konsensus og tro"* havde følgende indhold:

"[De kursiverede dele af [Klager]s oprindelige artikel blev udtaget af FORSKERforum. Resten af teksten, der ikke er kursiveret, udgør således uddraget *"De 97 procent – en ubestemt klima-konsensus"*, Pressenævnet]

"FOR nogle år siden skrev Søndagsavisen til alle landets folkekirkepræster og spurgte dem, om de troede på Gud. Det var kun en tiendedel, der besvarede henvendelsen, men blandt dem, der svarede, var der ingen, der ikke troede på Gud. På trods af et lidt tyndt statistisk grundlag viste undersøgelsen derfor, at

der blandt folkekirkepræster er konsensus om, at Gud eksisterer. Men selv om folkekirkepræster muligvis er eksperter, når det gælder Vorherre, vil de færreste nok acceptere, at undersøgelsen dermed beviste Guds eksistens. Alligevel gør sådanne opgørelser indtryk på

os inden for videnskaben, som når vi får at vide, at nu er forskerne enige om det ene eller det andet, også selv om vi godt ved, at naturen ikke er demokratisk, og at vi derfor ikke kan stemme om, hvorvidt tyngdeloven gælder eller ej.

Klimaforskning er et område, hvor der gerne argumenteres med, at der blandt forskerne eksisterer en 97-procents konsensus. Men det bliver sjældent uddybet, hvordan man er nået frem til de 97 procent, og hvad det mere præcist er, de er enige om.

Den hyppigst refererede opgørelse er udarbejdet i 2013 af samfundsforskeren [Forsker C] og hans medarbejdere fra University of Queensland i Australien. Optællingen blev udført som et citizen science-projekt, hvor et stort antal frivillige gennemgik 12.000 videnskabelige klimaartikler fra perioden 1991-2011 – alle udvalgt, fordi artiklerne indeholdt ordene »global opvarmning« eller »globale klimaændringer«.

Undersøgelsen viste imidlertid, at langt de fleste fagartikler, nemlig 66 procent, slet ikke havde nogen mening om årsagerne til global opvarmning. Forskergruppen valgte derfor kun at se på de 34 procent, som gav udtryk for en holdning, og her viste det sig, at 97 procent af artiklerne angav, at menneskelige aktiviteter bidrog til den globale opvarmning. De tre procent af artiklerne gav udtryk for usikkerhed eller mente, at mennesket var årsag til mindre end halvdelen af ændringerne, eller angav ligefrem, at der slet ikke var et menneskeskabt bidrag til opvarmningen.

Dermed nåede man frem til den berømte 97-procents konsensus, som blev offentliggjort i en artikel i tidsskriftet Environmental Research Letters, og som siden er gengivet utallige gange.

I undersøgelsen inddelte man de artikler, der angav, at mennesket bidrager til opvarmningen, i tre kategorier.

...

Den første gruppe omfattede artikler, der direkte opgjorde det menneskeskabte bidrag og yderligere angav, at det udgjorde mere end halvdelen af klimaændringerne. Den anden gruppe artikler angav blot, at mennesket i en eller anden udstrækning bidrog til opvarmningen, men uden at angive størrelsen, og den tredje gruppe omfattede artikler, der indirekte angav, at mennesket bidrog til opvarmningen, for eksempel ved at skrive, at det var vigtigt at reducere udslip af drivhusgasser for at afbøde klimaændringer.

Overraskende nok fremgår det ingen steder i [Forsker C] og kollegers opgørelse, hvordan klimaartiklerne fordeler sig på de tre kategorier, så hvis man vil vide det, er man nødt til selv at gå det omfattende datamateriale igennem.

Det har undertegnede og flere andre derfor gjort, og den gennemgang har vist, at ud af de i alt 97 procent er det kun et meget lille antal på mindre end to procent, der hører til i den første gruppe, som kvantificerer det menneskeskabte bidrag og angiver, at det bidrager med mere end halvdelen af klimaændringerne.

...

I gruppe to finder man 23 procent af artiklerne og her fandt undertegnede i øvrigt også som ventet sine egne artikler), mens hele 72 procent af artiklerne kun implicit angiver, at mennesket bidrager til opvarmningen, og dermed hører til i gruppe tre.

Fintællingen viser således, at der blot er konsensus om, at mennesket i et eller andet omfang bidrager til opvarmningen, men eftersom det ikke fremgår af [Forsker C]s opgørelse, kan man ikke fortænke læserne i at konkludere, at der er konsensus om, at hele den globale opvarmning er menneskeskabt. Dermed foregår meget af debatten om, hvad klimaforskningen viser, på et forkert grundlag.

MEGET bedre er det ikke, når man bruger argumentet om, hvor mange tusinde forskere der er enige i rapporterne fra FNs Klimapanel, selv om konklusionerne reelt skrives af små forfattergrupper, der yderligere også er sammensat efter kriterier som kønsmæssig og geografisk spredning.

Hvor vanskeligt det er for forfatterne til de enkelte kapitler at forhandle sig frem til en konsensus, viser sig i den officielle vejledning, der anbefaler, at forfattergruppen tidligt i arbejdsprocessen beskæftiger sig med formuleringen af konsensus. Gruppen får her at vide, at den skal være opmærksom på psykologiske mekanismer, som for eksempel at der er en tendens til, at en gruppe samler sig om et synspunkt og bliver overmodig, og anbefalingen er derfor, at hver forfatter skriver sin vurdering ned, før en diskussion i gruppen påbegyndes. Vejledningen advarer også imod, at eksperter har en tendens til at undervurdere en strukturel usikkerhed på grund af en ufuldstændig forståelse af de relevante systemer og processer.

Forventningen er formodentlig, at en forfattergruppe vil nå frem til en fælles holdning, der ligger et sted i midten, men risikoen er, at stærke subjektive vurderinger og gruppepsykologiske faktorer får stor betydning, ligesom man fra andre sammenhænge har set, at selv en ret enig gruppe under indbyrdes diskussioner kan bevæge sig mod en mere ekstrem udgave af dens oprindelige holdning.

I stedet for at bekymre sig om gruppepsykologi og tælle tusindvis af artikler kunne man jo i lighed med Søndagsavisen også bare spørge forskerne direkte, hvad de egentlig tror på. Det har klimaprofessor [Person 1] fra Universitæt Hamburg gjort og bedt sine kolleger om på en skala fra et til syv at angive, hvor overbevist de er om, at menneskeskabte bidrag udgør mere end halvdelen af de seneste klimaændringer eller vil udgøre mere end halvdelen af de fremtidige klimaændringer.

Undersøgelsen viste, at det var 81 procent af forskerne i en eller anden grad overbevist om, og selv om det ikke er konsensus, er det dog et stort flertal. At tallet 97 procent alligevel bliver brugt i debatten, må nok tilskrives, at det er et godt tal. Det lyder præcist, og tre procent kan man godt tillade sig at se bort fra som afvigende dissenter. Det er ikke helt så nemt, når minoriteten er på 19 procent.

Den nu afdøde amerikanske forfatter [Person 2] ... *har kritiseret forskeres brug af konsensus ved at påpege, at de aldrig ville sige, at de er enige om, at $E = mc^2$, eller at der er konsensus om, at Solen er 150 millioner kilometer væk. Han mente ... derfor, at forskerne kun taler om konsensus, når videnskaben ikke er på fast grund, og at konsensus hører til i den politiske verden.*

Netop koblingen til politik gør konsensus til et belastet udtryk, for selv om dansk politik ofte bliver fremhævet som konsensusføgende, er politik ikke sandhedssøgende, og politikere er ikke forpligtede til at begrunde deres meninger rationelt. Derfor bliver en politisk konsensus heller ikke nødvendigvis korrigeret, selv om den modsiges af videnskabelige kendsgerninger.

Så måske skulle forskerne blot lade videnskaben klare sig selv uden at forsøge sig med konsensuskabelse. Mange hundrede års erfaringer har vist, at de teorier, der har den største forklaringskraft, også er de mest holdbare. ”

Ved siden af uddraget står der øverst i højre side ”Replik” med stor rød skrift. Dertil er en rød boks med teksten: ”SCIENCE-WARS’, Strid om klimavidenskab: ’De 97 procent’” øverst på siden. Replikken fortsætter på side 27 og har overskriften ”Misinformation for de 97 procents konsensus”. Underrubrikken lyder således:

”Indsendt til Weekend-avisen af [FORSKER C], Center for Climate Change Communication, George Mason University, Virginia, USA. ”

Af [Forsker C]s replik fremgik blandt andet følgende:

”I sin artikel/kommentar “Konsensus og tro” (WEEKENDAVISEN Ideer 26. april) sår [Klager] tvivl om 97 procents konsensus blandt klimaforskere i klimadebatten: *“Det er sjældent uddybet, hvordan man når frem til de 97 pct.”*, erklærer han. Hvorefter han kritiserer min forskergruppes metode og resultater. Som forfatter til en af artiklerne om de 97 procents konsensus om menneskeskabt global opvarmning, må jeg derfor forklare, hvorfor de 97 procents konsensus er et videnskabelig robust og vigtigt resultat, og hvordan [Klager] forvrider fakta:

[...]

Det faktum, at konsensus stiger med ekspertisen, forvrides ofte af kræfter, som prøver at skabe tvivl om konsensus'en. Det er nemlig muligt at opnå lavere estimer ved at inddrage grupper af forskere, som ikke udfører egentlig klimaforskning. Det er en kendt vildførelsesteknik - kendt som ”falsk-ekspert –vildledningen” – som ofte er brugt til at forvirre offentligheden om den om den overvældende høje ekspert-enighed.

[...]

Og hermed er vi fremme ved [Klager]s kritik. Han hævder, at 97 procents konsensus'en bygger på vores forskning og artikler. Det er da en smigrende omtale, men vi var altså bare studie nummer tre med den konklusion.

[Klager] foreslår som alternativ til vores fremgangsmåde, at man bare spørger forskere, hvad de mener om klimaændringer. Det er gjort flere gange, som vores synteseartikel dokumenterer ganske omfattende. I sin nidkære fokus på vores forskning – vi takker igen for opmærksomheden – overser [Klager] helt den omfattende samling af forskning på området.

[Klager] citerer et [Person 1]-studie, der estimerer konsensus til at være mindre end 97 procent. [Person 1] er faktisk omtalt i vores synteseartikel. Men [Person 1] baserer ikke sin undersøgelse på relevante klimaekspertes, hvilket var vores afsæt. Med andre ord bruger [Klager] ”falsk-ekspert teknikken” til at så tvivl om konsensus'en blandt klimaforskere.

Og her er det passende at indskyde et yderligere aspekt. I sin WEEKENDAVISEN-artikel undlader [Klager] at nævne, at han aktuelt er engageret i fejde med forskerbladet FORSKERforum. Han har indgivet en klage til Pressenævnet. [Klager]s påstande er, at han ikke anerkender de 97 procents konsensus som et anerkendt begreb, samt at FORSKERforum ikke må karakterisere ham som ”klimaskeptiker” eller ”blandt de 3 procent”.

På en måde er jeg enig. Brug af udtrykket ”skeptiker” som karakteristik på en person, der benægter den videnskabelige konsensus, kan være problematisk. En ægte skepticist overvejer alle beviser, og kommer dernæst til en konklusion. Videnskabs-benægteren derimod går modsat frem, for han starter med at konstruere sin konklusion og benytter herefter afvisningsteknikkerne til at affærdige ethvert bevis, som konflikter med hans konklusion. Så hvordan skelner man mellem skepticisme og benægtelse? Jo, benægterne afslører sig på, at de ignorerer videnskabssamfundets samlede resultater, og de bruger falske eksperter til at så tvivl om konsensus'en.

[Midt i artiklen var indsat et billede af [Forsker C] med en lyserød tekstbogs med citatet *"Der har vist sig et ensartet mønster hos dem, som benægter de 97 procents konsensus, og [Klager] passer ind i mønsteret. [Forsker C]"*, Pressenævnet]

[...]

[Klager]s artikel i WEEKENDAVISEN er det seneste eksempel i rækken af årtiers angreb på konsensusforståelsen.

Den systematiske misinformation har i nogen grad været succesfuld.

[...]

Der har vist sig et ensartet mønster hos dem, som benægter de 97 procents konsensus, og [Klager] passer ind i mønsteret. Først hævder de, at der ikke er enighed. Når de så informeres om, at mange undersøgelser har repliceret de 97 procent konsensus, lyder modargumentet, at *"videnskaben skabes ikke via konsensus - hvorfor henviser man til den? Stop den snak om konsensus!"*

[Klager] trækker på den type argumenter og bidrager dermed til at etablere en konsensus-censur, når han hævder, at der ikke eksisterer konsensus.

[...]

Som en hjælp har vores forskergruppe for nylig offentliggjort *"The Consensus Handbook 2018"* (<http://sks.to/chb>). Heri findes en opsummering af forskningen i, hvorfor videnskabelig konsensus er vigtig, og heri eksponeres de misinformations-kampagner, der prøver at forvirre offentligheden om de 97 procents konsensus blandt klimaforskere.

(Forkortet af FORSKERforums red.)"

Den 6. juni 2018 bragte FORSKERforum artiklen *"Klimafejde: [Klager] kræver erstatning af FORSKERforum"* på hjemmesiden forskeren.dk, hvorefter det blandt andet fremgik: *"[Klager] – som ikke fik medhold i sin seneste klage over FORSKERforum til Pressenævnet –"*

[Klager]s klager over artiklerne er modtaget i Pressenævnet henholdsvis den 6. og 16. juni samt den 23. og 24. juli 2018.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

Korrekt information og forelæggelse

[Klager] har anført, at FORSKERforum har overtrådt punkt A. 1 og punkt A. 3 i de vejledende regler om god presseskik, idet FORSKERforum har bragt ukorrekte og misvisende oplysninger ham uden forinden at forelægge oplysningerne for ham.

- Udsagnet "klimaskeptiker" og gengivelse af nævnets kendelser

[Klager] har anført, at overskrifterne *"PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'"* og *"PRESSENÆVNET: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'"* er ukorrekte og misvisende gengivelser af Pressenævnets kendelse af 22. maj 2018, hvoraf det fremgår klart, at Pressenævnet ikke har taget stilling til anvendelsen udtrykket "klimaskeptiker".

[Klager] har derudover klaget over følgende udsagn fra artiklen *"PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'"*:

"Men PRESSENÆVNET afviser [Klager]s klage, så FORSKERforum må gerne kalde [Klager] for "klimaskeptiker", fordi det klart fremgår som FORSKERforums vurdering, og fordi [Klager] ikke har kunnet bestride, at han faktisk tilhører dette mindretal af klimaforskere – underforstået, at karakteristikken altså har karakter af noget faktisk (SE PRESSENÆVNETS AFGØRELSE). "

Samt et tilsvarende udsagn fra artiklen *"PRESSENÆVNET: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'"*:

"FORSKERforum må gerne kalde DTU solforsker [Klager] for "klimaskeptiker" og "blandt de 3 pct.", fordi det klart fremgår som FORSKERforums

vurdering, og fordi [Klager] ikke har kunnet bestride, at han tilhører dette mindretal af klimaforskere. Det har Pressenævnet netop afgjort på [Klager]s klage. "

[Klager] finder, at FORSKERforum misvisende giver indtryk af, at Pressenævnet har godkendt, at han kan betegnes som "klimaskeptiker" og som tilhørende et "mindretal af klimaforskere". Det fremgår af tydeligt af Pressenævnets kendelse af 22. maj 2018, at nævnet ikke har taget stilling til disse spørgsmål.

- Klage eller genoptagelsesansøgning

[Klager] har anført, det er forkert, at FORSKERforum i artiklen *"PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'"* skriver: *"Men Pressenævnet afviser hans klage"*. Det samme gør sig gældende i forhold til sætningen: *"[Klager] – som ikke fik medhold i sin seneste klage over FORSKERforum til Pressenævnet –"* fra artiklen *"Klimafejde: [Klager] kræver erstatning af FORSKERforum"* af 6. juni 2018. [Klager] har i den forbindelse understreget, at han tydeligt anmodede Pressenævnet om at genoptage nævnets sag nr. 2017-80-0032, ligesom det klart fremgik af nævnets kendelse af 22. maj 2018, at der var tale om en anmodning om genoptagelse, og at Pressenævnet afviste at genoptage hans klagesag.

- Redigering

[Klager] har anført, at han ikke fik forelagt FORSKERforums redigering af hans artikel *"Konsensus og tro"* bragt i Weekendavisen den 26. april 2018. Han finder, at FORSKERforum har forkortet hans artikel på en måde, der misrepræsenterer og amputerer hans synspunkter, ligesom den forkortede artikel flere steder fremstår usammenhængende og forvirrende. Han har i den forbindelse henvist til adjungeret professor i international ophavsret [Person 3]s udtalelse til UBVA (Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde) af 21. juni 2018, hvoraf det blandt andet fremgår:

"En yderligere ophavsretskrænkelser må i den forbindelse formentlig også antages at

være foretaget ved, at artiklen uden samtykke er bragt i beskåret stand, efter det oplyste af pladshensyn og for derved at kunne belyse de punkter som [Forsker C] i sit svar tager afstand fra. Herved har FORSKERforum imidlertid afskåret en del af forfatterens argumentation på en måde, så den nu gengivne artikel ikke på fyldestgørende måde redegør for hans synspunkter og grundlaget herfor, navnlig hans egen forskning. ”

[Klager] har i den forbindelse anført, at der den 31. august 2018 blev indgået et forlig i ophavsretssagen mellem ham og FORSKERforum, hvor FORSKERforum indvilligede i at betale en erstatning på 12.500 kroner, og hvor det som en del af forhandlingen om den usædvanligt høje erstatning indgik, at FORSKERforum har haft til hensigt at skade ham med redigeringen.

[Klager] finder, at FORSKERforum har bortredigeret hans redegørelse for kategoriseringen af de artikler, som indgår i [Forsker C]s undersøgelse. Dermed bliver læserne af FORSKERforum ikke orienteret om et af hans centrale argumenter, idet læserne ikke bliver oplyst om, at 23 procent af de undersøgte artikler kun angiver, at mennesket i en eller anden grad bidrager til opvarmningen, men uden at angive størrelsen af bidraget, ligesom læserne heller ikke får oplyst, at hele 72 procent af artiklerne kun implicit angiver, at mennesket bidrager til opvarmningen. Disse oplysninger er helt afgørende for hans argument om, at [Forsker C]s undersøgelse alene viser, at der er 97 procent konsensus om, at mennesket i et eller andet omfang bidrager til opvarmningen. [Klager] har på denne baggrund anført, at læserne af det redigerede uddrag får et helt misvisende indtryk af hans argumenter.

FORSKERforum har endvidere bortredigeret hans oplysning om, at [Forsker C] i sin undersøgelse har kategoriseret [Klager]s fagartikler som hørende til de 23 procent, der angiver, at mennesket i en eller anden grad bidrager til opvarmningen, og at han dermed bliver talt med i den 97 procent konsensus, hvilket [Forsker C] og FORSKERforum fejlagtigt hævder, at han ikke tilhører. Det er et helt afgørende argument i hans artikel i Weekendavisen, som FORSKERforum dermed skjuler for sine læsere, og man må formode, at dette er sket med overlæg, idet hans argument fuldstændigt fjerner grundlaget for FORSKERforums langvarige kampagne mod ham som hørende til ”de 3 procent”. Det har yderligere den konsekvens, at den efterfølgende replik af [Forsker C] er skrevet på et forkert grundlag, idet [Forsker C] således ikke har haft mulighed for at forholde sig til dette argument.

Desuden har FORSKERforum bortredigeret indledning til artiklen om Søndagsavisens

undersøgelse blandt folkekirkepræster, hvorfor det for læserne bliver uklart, hvorfor overskriften på hans oprindelige artikel var ”*Konsensus og tro*”.

Endvidere har FORSKERforum fjernet hans redegørelse for vejledningen til FN’s klimapanel om gruppepsykologiske mekanismer, hvorfor det efterfølgende citat om Søndagsavisen og gruppepsykologi kommer til at fremstå helt umotiveret og usammenhængende. Endelig har redaktionen amputeret citatet af [Person 2], således at hans eksempler på, hvordan man *ikke* ville tale om konsensus i videnskaben (fx ”at der er konsensus om Solen er 150 millioner kilometer væk”) er fjernet, og citatet nu fremstår uden argumentation og dermed svækket.

- [Forsker C]s udsagn

[Klager] har anført, at det ikke fremgår af artiklen, om FORSKERforum har fremsendt en oversættelse af hans oprindelige artikel eller kun FORSKERforums redigerede uddrag til [Forsker C], og da den oversatte tekst ikke findes på tidsskriftets hjemmeside er det heller ikke muligt at tage stilling til lodigheden af oversættelsen.

Det er efter [Klager]s opfattelse ikke i overensstemmelse med god presseskik, at FORSKERforum bringer et voldsomt redigeret uddrag af hans artikel *"Konsensus og tro"* fra Weekendavisen, som misrepræsenterer og forvansker hans synspunkter, og hvorefter FORSKERforum bringer et krænkende og polemiseret angreb fra [Forsker C] i sammenhæng hermed.

[Klager] har dertil anført, at [Forsker C]s replik indeholder en række angreb mod ham som forsker, som er krænkende og agtelsesforringende, f.eks. udsagnene "[Klager] forvrider fakta", og "Der har vist sig et ensartet mønster hos dem, som benægter de 97 procents konsensus, og [Klager] passer ind i mønsteret".

[Klager] har ligeledes klaget over følgende uddrag fra artiklen *"PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes 'klima skeptiker'"*:

"[Forsker C] kalder [Klager]s tilgang og fremstilling for misinformation: [Klager] tilhører politiske grupperinger, der forsøger at sprede usikkerhed om fakta om klimaets tilstand. [Forsker C] antyder, at [Klager] måske ikke er "klima-skeptiker", men måske ligefrem "klima-benægter": "Benægterne er kendetegnet ved at de ignorerer videnskabssamfundets samlede resultater, og de bruger 'falske eksperter' til at så tvivl om konsensus'en..." (SE [Klager] kontra [Forsker C]). "

[Klager] har anført, at [Forsker C]s påstande om, at hans fremstilling er "misinformation", at han "forvrider fakta", at han tilhører "bestemte politiske grupperinger", og at han kan karakteriseres som "klimabenægter", alle er krænkende og ikke har været forelagt.

2.2 FORSKERforums synspunkter

Korrekt information og forelæggelse

- Udsagnet "klimaskeptiker" og gengivelse af nævnets kendelser

FORSKERforum har anført, at gengivelsen af Pressenævnets kendelse er en faktuel konsekvens-gengivelse.

FORSKERforum har i den forbindelse blandt andet henvist til første del af Pressenævnets afgørelse af 6. februar 2018, hvoraf det fremgår, at nævnet ikke udtalte kritik i forhold til udsagnene "klimaskeptiker" og "rumforsker" samt nævnets argumentationen herfor.

FORSKERforum har fastholdt, at karakteristikken "klimaskeptiker" er en faktuel begrundet vurdering, og har dertil anført, at det vil være svært at lave kritisk journalistik, hvis den slags karakteristikker ikke tillades, men kan forstyrres af at løbende høringskrav, forbehold og indsigelser på noget, der er faktisk og konkret.

Centralt er, at [Klager] på et direkte spørgsmål i interview ikke vil tage stilling til (graden af) menneskelig påvirkning, hvilket er et centralt kendetegn i kvalificeringen af en "klimaskeptiker". FORSKERforum har i den forbindelse henvist til artiklen "*KLIMAFEJDE: Klageregn fra seniorforskere [Klager] til Pressenævnet*" bragt på FORSKERforums hjemmeside forskeren.dk den 29. august 2018 og artiklen "*Forsker retter klageregn mod FORSKERforum*" bragt den 28. august 2018 på hjemmesiden journalisten.dk. I førstnævnte artikel har FORSKERforum blandt andet anført:

"Essensen af [Klager]s klager er, at han ikke vil kaldes og eksponeres som "klimaskeptiker". [Klager] mener ikke, at der findes nogen definition af begrebet, og derfor burde FORSKERforum forelægge denne karakteristik for ham, før den trykkes. [Klager] er også uenig i forskning, som viser, at 97 pct. af alverdens klimaforskere mener, at klimaændringerne er menneskeskabte – og han vil ikke rubriceres som tilhørende de 3 pct., som ikke mener, at klimaændringerne er (primært) menneskeskabte. "

Det er ganske væsentligt for hovedklagen fra [Klager], om han må karakteriseres som "klimaskeptiker", uden først at have foreholdt ham karakteristikken. Det er derfor også det presseetisk principielt og vigtigt.

- Klage eller genoptagelsesanmodning

FORSKERforum har afvist, at det er forkert at skrive, at [Klager] "*ikke fik medhold i sin seneste klage over FORSKERforum til Pressenævnet*" og har blandt andet henvist til, at hans klage af 1. marts 2018 til Pressenævnet indledes med "*Jeg ønsker hermed at klage over...*".

- Redigering

FORSKERforum har anført, at [Klager] og [Forsker C]s indlæg i FORSKERforum nr. 315, juni-august 2018 begge er trykt med dem som ekstern afsender/skribent, hvilket klart fremgår af underrubrikken. FORSKERforum betragter derfor ikke indlæggene som redaktionel tekst.

FORSKERforum har anført, at FORSKERforums forkortelse af [Klager]s artikel "*Konsensus og tro*" ikke overskrider rammerne for redaktørens redigeringsret. Dertil har FORSKERforum ret til at citere fra en tekst, der har været bragt i en offentlig debat, hvilket [Klager]s artikel "*Konsensus og tro*" har været.

FORSKERforum tillod sig således at citere fra begge parter indlæg uden forudgående accept fra de to parter, fordi oplysningen om kontroversen mellem parterne om de 97 procents konsensus blandt klimaforskere anses for at være af stor værdi for den offentlige debat/oplysning i forskersamfundet.

FORSKERforum har videre anført, at parternes synspunkter fremgår klart af FORSKERforums uddrag, nemlig [Klager]s skeptiske/benægtende tilgang til klimaforskningen og [Forsker C]s modsigelse her til. Dertil fremgår det klart, at der er tale om uddrag og FORSKERforum har angivet, hvor noget var udeladt med "...".

FORSKERforum har endelig anført, at ophavsretsspørgsmålet relaterer sig til en anden lovgivning, der ikke influerer på, om god presseskik er tilsidesat. Han mener derfor ikke, at adjungeret professor i international ophavsret [Person 3]s udtalelse til UBVA af 21. juni 2018 er relevant for sagen.

- [Forsker C]s udsagn

FORSKERforum har anført, at artiklen *"PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes 'klima-skeptiker'"* er en sammenfatning af kontroversen i de to uddrag af indlæg fra henholdsvis [Klager] og [Forsker C] bragt på side 26 og 27 i FORSKERforum nr. 315, juni-august 2018.

FORSKERforum ekstraherede objektivt substansen i [Forsker C]s indvendinger og konklusion, nemlig at [Klager]s fremstilling er "misinformation", og at [Forsker C] antyder, at [Klager] ikke bare er "klima-skeptiker", men måske ligefrem "klimabenægter". Det hører til den redaktionelle frihed at sammenfatte. Sammenfatningen af [Forsker C]s replik, der også blev bragt i Weekendavisen den 8. juni 2018 er uomtvisteligt faktuel og korrekt gengivet, og FORSKERforum har ingen forpligtelse til at forelægge dette for [Klager].

Til Pressenævnets orientering har FORSKERforum bemærket, at Weekendavisen forkortede [Forsker C]s indlæg, hvormed de to mest markante udsagn om [Klager] blev bortredigeret. Denne bortredigering medførte ikke klage fra [Forsker C] over Weekendavisen, ligesom [Klager] heller ikke har klaget til Weekendavisen over manglende forelæggelse af [Forsker C]s udsagn.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget: Jens Kruse Mikkelsen, Hans Peter Blicher, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

Formelle forhold – nævnets kompetence

Pressenævnet bemærker indledningsvis, at spørgsmålet om, hvorvidt ophavsretsloven er overtrådt, hører under domstolene og falder uden for Pressenævnets kompetence.

Redigerede indlæg er efter Pressenævnets opfattelse omfattet af medieansvarsloven og dermed underlagt de presseetiske regler. Pressenævnet finder, at FORSKERforums uddrag *"De 97 procent – en ubestemt klima-konsensus"* af [Klager]s artikel *"konsensus og tro"* samt [Forsker C]s replik *"Mis-information for de 97 procents konsensus"* må betragtes som redigerede indlæg, der er omfattet af medieansvarsloven og derved Pressenævnets kompetence. Klagen realitetsbehandles herefter.

God presseskik

Korrekt information og forelæggelse

[Klager] har klaget over, at artiklerne indeholder krænkende og forkerte oplysninger om ham uden at forelægge disse forud for offentliggørelsen. Han har også klaget over FORSKERforums redigering af hans artikel *"konsensus og tro"* bragt i Weekendavisen den 26. april 2018.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Det fremgår yderligere, at oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller

virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende, jf. punkt A. 1 og A. 3.

- Udsagnet "klimaskeptiker" og gengivelse af nævnets kendelser

[Klager] har klaget over overskrifterne "*PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'*" og "*PRESSENÆVNET: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'*", som han mener er ukorrekte og misvisende gengivelser af Pressenævnets kendelse af 22. maj 2018. Han har i den forbindelse klaget over, at FORSKERforum misvisende giver indtryk af, at Pressenævnet har godkendt, at han kan betegnes som "klimaskeptiker" og som tilhørende et "mindretal af klimaforskere".

Det fremgår af artiklen "*PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes klimaskeptiker'*", at [Klager] ikke vil karakteriseres som "klimaskeptiker" og "blandt de 3 procent", fordi udtrykkene "*ikke har nogen anerkendt definition*". Herefter fortsætter artiklen med følgende:

"Men PRESSENÆVNET afviser [Klager]s klage, så FORSKERforum må gerne kalde [Klager] for "klimaskeptiker", fordi det klart fremgår som FORSKERforums vurdering, og fordi [Klager] ikke har kunnet bestride, at han faktisk tilhører dette mindretal af klimaforskere – underforstået, at karakteristikken altså har karakter af noget faktuel (SE PRESSENÆVNETS AFGØRELSE). [Teksten "SE PRESSENÆVNETS AFGØRELSE" var fremhævet med blå skrift og var et link til Pressenævnets kendelse af 22. maj 2018 i sag nr. 2018-80-0102: [Klager] mod FORSKERforum, *Pressenævnet*]."

Tilsvarende udsagn fremgår af artiklen "*PRESSENÆVNET: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'*":

"FORSKERforum må gerne kalde DTU solforsker [Klager] for "klimaskeptiker" og "blandt de 3 pct.", fordi det klart fremgår som FORSKERforums

vurdering, og fordi [Klager] ikke har kunnet bestride, at han tilhører dette mindretal af klimaforskere. Det har Pressenævnet netop afgjort på [Klager]s klage. [Klager] havde for det første henvist til, at udtrykket "klimaskeptiker" ikke har nogen entydig definition, og for det andet til, at han ikke mener, at hans forskningsresultater kan betragtes som tilhørende et mindretal af klimaforskere. Nævnet tager ikke stilling til disse to udsagn, men henholder sig til, at "det ikke er ukorrekt, at hans forskningsresultater kan betragtes som at tilhøre et mindretal af klimaforskere" [...]"

De påklagede artikler er offentliggjort efter Pressenævnets kendelser af 6. februar og 22. maj 2018.

I forhold til udsagnet "klimaskeptiker" udtalte Pressenævnet i kendelse af 6. februar 2018, at det i den påklagede artikel klart fremstod som FORSKERforum og kilden [Forsker A]s vurderinger at betegne [Klager] som "klimaskeptiker", hvilket nævnet ikke udtalte kritik af, da omtalen også indeholdt et andet medies kommentar om, at [Klager] ikke kunne betegnes således.

I nævnets kendelse af 22. maj 2018 fastslog nævnet, at nævnet ikke kan tage stilling til, hvordan udsagnet "klimaskeptiker" defineres, eller hvad udsagnet konkret dækker over, herunder hvordan udsagnet bør eller kan anvendes i en konkret faglig sammenhæng og i den forbindelse, om [Klager] med rette kan betegnes som "klimaskeptiker".

Af nævnets kendelse af 6. februar 2018 fremgik det derudover, at nævnet bl.a. på baggrund af en tidligere udtalelse fra [Klager] om, at *"han ikke fulgte partilinjen"*, og eftersom [Klager] på daværende tidspunkt ikke over for Pressenævnet havde bestridt, at hans forskningsresultater kunne betragtes at tilhøre et mindretal af klimaforskere, lagde til grund, at oplysningen herom ikke var ukorrekt.

[Klager] bestred efterfølgende i sin genoptagelsesanmodning af 28. februar 2018 til Pressenævnet, at hans forskningsresultater tilhører et mindretal af klimaforskere.

I Pressenævnets kendelse af 22. maj 2018 anførte nævnet blandt andet, at nævnet ikke mulighed for at tage stilling til, om [Klager]s forskningsresultater kan betragtes som tilhørende et mindretal af klimaforskere. Det samme gør sig gældende i forhold til de omtalte tre procent af klimaforskere.

Pressenævnet skal understrege, at nævnet fortsat ikke har mulighed for at tage stilling til, om [Klager]s forskningsresultater kan betragtes som tilhørende et mindretal af klimaforskere. Nævnet har heller ikke mulighed for at tage stilling til, hvordan udsagnet "klimaskeptiker" konkret skal defineres, herunder hvordan udsagnet bør eller kan anvendes i en konkret faglig sammenhæng og i den forbindelse, om [Klager] med rette kan betegnes som "klimaskeptiker".

Pressenævnet finder, at artiklen *"PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes klimaskeptiker"* kan give læseren et misvisende indtryk af Pressenævnets kendelser af 6. februar og 22. maj 2018 blandt andet ved brug af udsagn som *"[Klager] må kaldes klimaskeptiker"*, og at han *"ikke har kunnet bestride"* frem for rettelig *"ikke har bestridt"*. Dog fremgår det samtidig af artiklen, at [Klager] ikke vil karakteriseres som "klimaskeptiker" og "blandt de 3 procent", ligesom der er indsat et link til Pressenævnets kendelse af 22. maj 2018. Nævnet finder således efter en samlet vurdering ikke tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik FORSKERforums gengivelse af nævnets kendelser af 6. februar og 22. maj 2018.

I forhold til artiklen *"PRESSENÆVNET: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'"*, finder nævnet, at særligt udsagnene om, at *"[Klager] må kaldes klimaskeptiker"*, *"[Klager] ikke har kunnet bestride"*, og at nævnet *"henholder sig til, at 'det ikke er ukorrekt, at hans forskningsresultater kan betragtes som at tilhøre et mindretal af klimaforskere'"* giver et misvisende indtryk af Pressenævnets kendelser. I kendelsen af 22. maj 2018 fremgik det klart, at [Klager] konkret bestred, at hans forskningsresultater ikke tilhører et mindretal, og at nævnet ikke tog stilling til, hvordan hans forskningsresultater kan klassificeres, ligesom nævnet heller ikke tog stilling til, om han kan betegnes som "klimaskeptiker". Nævnet udtaler derfor kritik af FORSKERforum for misvisende gengivelse af nævnets kendelser.

Pressenævnet finder imidlertid, at der ikke er grundlag for at pålægge FORSKERforum at offentliggøre kritikken vedrørende dette punkt, jf. medieansvarsloven § 49. Nævnet har lagt vægt på, at en offentliggørelse ville være en gentagelse af det kendelsesresumé, som FORSKERforum i Pressenævnets kendelse af 25. september 2018 i sag nr. 2018-80-0103 er blevet pålagt at offentliggøre.

Da der er tale om en gengivelse af nævnets kendelser, og da det fremgår, at [Klager] ikke er enig i FORSKERforums karakteristik af ham, udtaler nævnet ikke kritik af manglende forelæggelse.

- *Klage eller genoptagelsesanmodning*

[Klager] har klaget over, at FORSKERforum i artiklen *"PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes 'klimaskeptiker'"* af 1. juni 2018 misvisende skriver: *"Men Pressenævnet afviser hans klage"*. Det samme gør sig gældende i forhold til sætningen: *"[Klager] – som ikke fik medhold i sin seneste klage over FORSKERforum til Pressenævnet –"* fra artiklen *"Klimafejde: [Klager] kræver erstatning af FORSKERforum"* af 6. juni 2018. [Klager] har i den forbindelse anført, at der var tale om en genoptagelsessag.

Pressenævnet modtog den 28. februar 2018 [Klager]s anmodning om at genoptage behandlingen af nævnets sag nr. 2017-80-0032 (nævnets kendelse af 6. februar 2018, der delvist gengivet ovenfor). Pressenævnet traf afgørelse i genoptagelsessagen ved kendelse af 22. maj 2018 og afslog anmodningen om genoptagelse.

FORSKERforum anvender således ikke de korrekte juridiske begreber, når FORSKERforum omtaler genoptagelsesanmodningen som en klage eller skriver, at [Klager] ikke fik medhold i sin seneste klage. Nævnet finder dog, at fejlen ikke er af en sådan karakter, at den kan føre til kritik. Nævnet udtaler således ikke kritik.

- Redigering

[Klager] har klaget over FORSKERforums redigering og afkortning af hans artikel *"Konsensus og tro"* samt over, at han ikke blev forelagt den redigerede udgave *"De 97 procent – en ubestemt klima-konsensus"*. Han finder, at den forkortede udgave giver læserne et misvisende, usammenhængende og forvirrende indtryk, ligesom væsentlige argumenter mangler blandt andet oplysningen om, at [Forsker C] i sin undersøgelse har kategoriseret [Klager]s fagartikler som hørende til de 23 procent, der angiver, at mennesket i en eller anden grad bidrager til opvarmningen, og at hans forskningsresultater dermed bliver talt med i den 97 procent konsensus.

Redaktøren er i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at afvise at omtale forhold, der for en af parterne forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de indholdsmæssige krav til den bragte information iagttages.

Et medie har således som led i den redaktionelle proces ret til på egen hånd at forkorte og redigere i manuskripter til læserbreve og debatindlæg, såfremt skribentens opfattelse efter foretagne forkortelser og redigering fremstår som uforvansket. Det samme gør sig gældende i den konkrete situation, hvor FORSKERforum på egen hånd forkortede [Klager]s artikel *"Konsensus og tro"*.

Pressenævnet finder imidlertid, at der ved FORSKERforums forkortelser og redigering er sket en forvanskning af hovedindholdet af [Klager]s artikel *"Konsensus og tro"*. Nævnet har den forbindelse lagt vægt på, at FORSKERforum blandt andet har bortredigeret [Klager]s argumentation for, at [Forsker C]s undersøgelse alene viser, at der er 97 procent konsensus om, at mennesket i et eller andet omfang bidrager til opvarmningen, og derefter har bortredigeret [Klager]s oplysning om, at hans forskning rent faktisk bliver talt med i den 97 procent konsensus. Nævnet finder hermed, at FORSKERforum har overskredet de vide rammer for redigering, og da FORSKERforum heller ikke har forelagt [Klager] den redigerede udgave *"De 97 procent – en ubestemt klima-konsensus"*, udtaler nævnet kritik af FORSKERforum.

- [Forsker C]s udsagn

[Klager] har anført, at [Forsker C]s replik indeholder en række angreb mod ham som forsker, som er krænkende og agtelsesforringende, og som derfor burde have været forelagt for ham forud for offentliggørelsen. Han har i den forbindelse også klaget over artiklen ”*PRESSENÆVNET om klima-strid: [Klager] må kaldes ’klima skeptiker’*”, hvori FORSKERforum kortfattet sammenfatter [Forsker C]s angreb mod ham.

Det er Pressenævnets opfattelse, at læserbreve, kommentarer og klummeartikler i videre omfang end nyhedsartikler og lignende reportager kan indeholde vurderende, kommenterende og subjektive betragtninger, og at der derfor må indrømmes en høj grad af frispreg i sådanne artikler.

Pressenævnet finder imidlertid, at blandt andet [Forsker C]s udsagn om, at [Klager] forvrider fakta, at [Klager] bruger ””falsk-ekspert” teknikken” til at så tvivl om konsensusen blandt klimaforskere, at [Klager]s nærmere er ”klimabenægter” end ”klimaskeptiker”, og at det indikeres, at [Klager] gør brug af systematisk misinformation kan være særdeles skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for [Klager]. Udsagnene burde derfor, uanset de vide rammer for fremsættelse af synspunkter i en kommentar/klumme, have været forelagt [Klager], således at han kunne forsvare sig i sammenhængen. Pressenævnet udtaler kritik af FORSKERforum for den manglende forelæggelse.

Offentliggørelse af nævnets kendelse

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af FORSKERforum at offentliggøre følgende til Pressenævnets logo som illustration:

”[rubrik]

Pressenævnet kritiserer FORSKERforum

[underrubrik]

Pressenævnet kritiserer FORSKERforum for forvansket redigering og manglende forelæggelse.

[tekst]

I medlemsbladet FORSKERforum nr. 315, juni-august 2018, der udkom den 1. juni 2018, bragte FORSKERforum et uddrag af klimaforsker [Klager]s artikel ”*Konsensus og tro*” bragt i Weekendavisen den 26. april 2018. Uddraget er en forkortet udgave af klimaforsker [Klager]s oprindelige artikel og fik af FORSKERforum overskriften ”*De 97 procent – en ubestemt klima-konsensus*”. I sammenhæng hermed bragte FORSKERforum en replik fra en anden klimaforsker [Forsker C] med overskriften ”*Mis-information for de 97 procents konsensus*”.

Klimaforsker [Klager] klagede til Pressenævnet over FORSKERforums redigering af hans artikel ”*Konsensus og tro*” samt over manglende forelæggelse heraf og af klimaforsker [Forsker C]s replik.

Pressenævnet fandt, at der ved FORSKERforums forkortelser og redigering er sket en forvanskning af hovedindholdet af [Klager]s artikel ”*Konsensus og tro*”. Nævnet lagde vægt på, at FORSKERforum blandt

andet har bortredigeret [Klager]s argumentation for, at der blandt klimaforskere er 97 procent konsensus om, at mennesket i et eller andet omfang bidrager til opvarmningen, og har bortredigeret oplysningen om, at [Forsker C] i sin undersøgelse har kategoriseret [Klager]s fagartikler som hørende til en undergruppe blandt de 97 procent, der angiver, at mennesket i en eller anden grad bidrager til opvarmningen, og at [Klager]s forskningsresultater dermed bliver talt med i den anførte 97 procent-gruppe.

Nævnet fandt, at FORSKERforum har overskredet de vide rammer for redigering, og da FORSKERforum heller ikke har forelagt [Klager] den redigerede udgave ”De 97 procent – en ubestemt klima-konsensus”, udtalte nævnet kritik af FORSKERforum.

Pressenævnet udtalte også kritik af, at FORSKERforum ikke havde forelagt [Forsker C]s udsagn, der kan være særdeles skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for [Klager].

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk”

Offentliggørelse af nævnets kendelse skal ske snarest på de af mediets platforme, hvor den påklagede omtale har været bragt. Offentliggørelse skal ske som en selvstændig artikel, der prioriteres, f.eks. med placering på en forside i mindst et døgn efter kritikens offentliggørelse.

Endvidere skal denne artikel være offentligt tilgængelig som en selvstændig artikel med tilsvarende placering som den påklagede omtale, og i en periode svarende til den periode, hvor den påklagede omtale har været tilgængelig.

Endelig skal der oprettes et link med teksten ”Pressenævnet har udtalt kritik af artiklen” til nævnets kendelse ved starten af brødteksten i den påklagede artikel, hvis den fortsat er tilgængelig på hjemmesiden og ikke er ændret på de punkter, hvor nævnet har udtalt kritik.

Skrifttype og layout bør svare til den opsætning, der i øvrigt anvendes af mediet.

Afgjort den 25. september 2018